

Pietisten.

Namnet Pietist kommer af ett Latinskt ord, Pietas, gudaktighet.

N:o 11.

November 1866.

25 Årg.

Epistelen till de Romare.

Cap. 16: 21—27.

21. Hellsar eder Timotheus, min medhjelpare, och Lucius och Jason och Sosipater, mina fränder.

Sedan Apostelen först uttryckt sina egna helsningar och derwid endast afbrutit sig med en warning för partistiftare, frambär han nu också helsningar från sina närmaste bröder i Corinth, der han nu wistades. Den förste bland dessa är Timotheus, hans medhjelpare i evangelii tjenst, från hwilken han i många bref helsar. Timotheus war en utmärkt Herrens tjenare, så att Apostelen om honom betygar: "Jag hafwer ingen, som så alldeles lika med mig till sinnes är" (Phil. 2: 20). Timotheus är den, som Apostelen mest af alla sina medhjelpare omtalat och prisat såsom trogen och "rättfinnig" (Apg. 16: 1; 1 Tim. 1: 2; 1 Thess. 3: 2, m. fl.). — Näst efter Timotheus, helsa tre män, om hwilka Apostelen i sin kärlek nämner, att de woro hans släktingar. Om dessa mera i Apg. 13: 1; 17: 5—9; 20: 41.

22. Jag Tertius, som brefwet skrifwit hafwer, helsar eder i Herranom.

Apostelen har wanligen betjenat sig af skrifware, för hwilka han dikterat sina bref (jemsf. 2 Thess. 3: 17). Dock har han äfwen skrifwit bref med egen hand (Gal. 6: 11). Wid den stora Romare-epistelens författande hade han till skrifware denne Tertius, som här tecknar sin egen helsning. Då Apostelen här hade börjat diktera helsningar från sina wänner, synes Tertius hafwa afbrutit med den begäran, att också få teckna sin helsning; ty Apostelen hade ännu tre andra bröders helsningar att framsöra (v. 23). Men äfwen i de ringaste saker gjorde Apostelen sina bröder en glädje. Tertius fick nu teckna sin helsning. Och war Tertius, såsom namnet antyder, en Ro-

mare, så kunna wi tänka oss, med hwilken glädje och kärlek han tecknade denna hälsning, ja med hwilken fröjd i anden han skrifvit hela detta bref till sina bröder i Rom. Ty att Tertius icke fört pennan blott såsom en lejd och likgiltig skrifware, utan med sitt hjerta följt med allt hwad den store Apostelen dikterade, det ligger afsjordt i den omständigheten, att han war en broder i tron. Därföre säger han också: "Jag hälsar eder i Herranom", d. ä. såsom en lem i Herren Kristus hälsar jag eder, som också ären lemmar i honom och medarfwingar till ewinnerligt lif. Korteligen, Tertius har utan tvifwel varit mycket lycklig, under det han fick skrifa denna Epistel till de Romare. Men Apostelen framgår nu de tre sista hälsningarna och säger:

23. Hälsar eder Gajus, min och hela församlingens wärd. Hälsar eder Erastus, stadens räntmästare, och Quartus brodern.

Gajus, min och hela församlingens wärd, säger Apostelen. Denne Gajus är utan tvifwel densamme, som nämnes i 1 Cor. 1: 14, såsom en af de två, hwilka Paulus undantagswis hade döpt. Och nu bor Apostelen i hans hus, likasom wid sin första ankomst till Corinth i Aquilas, och derefter hos Justus (Apg. 18: 1—7). Här så wi då weta, hos hwilken Apostelen nu bodde, och i hwilkens hus den herrliga Romarepistelen blef skrifwen. Wisserligen ett wälsignadt hus, der en så wigtig del af den Hel. Skrift blef författad. Då Gajus emottog Apostelen till herberges och i sitt hus beredde honom ett skrifrum, då erfor han wisserligen hwad i Ebr. 13: 2, säges: Genom att herbergera "hafwa somlige fått änglar omtandades till herberges." — Men han är icke blott Apostelens, utan också "hela församlingens wärd." Det kan förstås antingen så, att han hade så stort utrymme, att de trogne i Corinth hade hos honom sina sammankomster, eller att, när Apostelen Paulus bodde hos honom, der blefwo många besök, och Gajus war gästfri att wänligt emottaga dem alla. Utan tvifwel war både det ena och det andra händelsen. — Men nu, då han hade den nåden, att Paulus bodde i hans hus och der författade sin heliga skrifvelse till Rom, då kunde Gajus icke låta denna afgå, utan att få äfwen sin hälsning till Guds församling i Rom uttryckt, efter andra singo så hälsa. — Närmast hälsar också Erastus, stadens räntmästare, till de trogna i Rom. Denna hälsning har en särskild lärdom att gifwa oss, neml. då wi här se, att en trogen och warm Christen, en Pauli vän, som beder att få hälsa till den kanske osedda hopen af bröder i Rom, på samma gång har ett offentligt embete i en hednisk stad, står i tjenst hos en hednisk befolkning, såsom dess förwaltare af stadskassan. Det skall lära oss, att den sanna kristendomen icke fordrar, att wi skilja oss från ordentliga tjänster i samhället, ehuru detta är ogudaktigt, utan, så länge icke werl-

den i sin fiendskap sjelf aflägsnar oss från vår befattning, skola vi stilla och tregt sköta denna och blott se till, att vi icke göra oss världen lika i hennes synder, eller af menniskor behagsamhet på något sätt förneka vår Herre Kristus. Uti embetet sjelft är intet ondt, det är en Guds ordning (Cap. 13: 1—6); lefwa vi deri med tro och gudsfruktan, så är det allt heligt och Gud behagligt. Erastus, som förwaltade den hedniska stadens allmänna kassa, var för Gud lika helig som Gajus, hwilken var Apostelens och hela församlingens wärd. — Slutligen helsar oss Quartus, brodern. Detta uttryck vill icke säga, att han war en broder till Erastus, ty då skulle detta enligt språkbruket warit uttryckt, utan här åsyftas det andliga broderskapet. Apostelen hade ingen annan utmärkelse att nämna om Quartus, än att han war en broder. Men detta är också den största äretiteln för alla Christna. Att Erastus war stadens skattmästare, war icke så stort, som att han war en broder i Christo; nej icke ens det, att Gajus war hela församlingens wärd, kunde motswara äran af att han war en Christen. Det andliga broderskapet war också det wigtigaste i alla dessa helsningar; derföre slutas de helt wäl med den enkla erinran, att Quartus war en broder. — Och härmed woro nu alla helsningar uttryckta. Då börjar Apostelen att tänka på affärd och slut; och i den kärlekens anda, hwarmed han nu meddelat sina bröders helsningar, utgjuter han ännu en gång sitt hjerta i den bön och wälsignelse öfwer den Romerska församlingen, som han redan i v. 20 hade uttalat:

24. Vår Herres Jesu Christi nåd ware med eder alla. Amen.

Vår Herres Jesu Christi nåd. Med de korta orden uttryckes både källan och summan af allt det goda, vi för tid och ewighet af Gud åtnjuta. Uti Christi nåd sammansattas alla Guds rikets största skatter och wälsignelser: först Christi personliga barmhertighet och kärlek; sedan alla de wälgärningar, Han bewisar oss, såsom vår frälsare, försönare, heliggörare och gode herde. Der vår Herres Jesu Christi nåd är, der är himmelriket, der är syndernas förlåtelse och all Fadrens wänskap, der är den Hel. Ande med alla sina verk i själen, ja, der är ewigt lif och salighet. Och att Apostelen twenne gånger på hwarandra upprepar samma slutönskan, är blott ett uttryck af den innerliga angelägenhet, hwarmed han tillönskar Guds församling allt detta goda; hans hjerta war deraf fullt, och derföre utslöto orden derom af sig sjelfwa. Här stärker han derjemte uttrycken med ett litet tillägg till v. 20, neml. med det ordet alla — "ware med eder alla." Apostelen kan icke nog innerligt uttrycka sitt hjertas önskan; han vill icke att någon enda skall sakna Christi nåd; han önskar att Herrens Christi nåd skall wara både med de swaga och med de starkare, med de yngsta

barnen och med fäderna, med de mera trogna och de mera selsaktiga; för alla behöfves vår Herres Jesu Christi nåd, och alla kan den hjälpa och saliggöra. Sådant är den slutönskan, hvarmed Apostelen nu anbefaller den dyra församlingen åt dess Herre och Frälsare. Och till denna sin slutönskan säger han ett tröstefullt amen, d. ä. ja, sannerligen skall det så ske.

Men härmed hade Apostelen icke ännu sagt sitt sista amen. Från de nu helsade och i Christi nåd anbefallda bröderna lyfter han tillbedjande sin blick uppåt till den store Guden; han uttalar nu sist till Honom en högtidlig loffägelse för all den nåd och välsignelse, som af Honom war gifven och ännu war att förwänta. Han säger:

25—27. Men Honom, som makt hafwer att stadfästa eder efter mitt evangelium och predikan om Jesus Kristus, efter hemlighetens uppenbarelse, den af ewig tid härtills hafwer företagad warit, men nu uppenbarad och kungjord igenom Profeternas skrifter, af ewiga Guds befallning, på det tron skall så lydaktighet ibland alla hedningar, Gud, som är allena wis, ware pris och ära genom Jesus Kristus i ewighet. Amen.

Då Apostelen nu will sluta den storartade Epistelen och derwid blickar tillbaka, dels på de oändliga nådesrikedomar, Christi evangelium innehåller, dels ock på angelägenheten af de trognas befästade i nåden, samt betänker att alltsammans är af Gud, både gifvan och hennes bevarande, då uppfylles hans hjerta med detta tillbedjande lof och pris till den store, nåderike Guden. Så gick det honom äfwen, då han wille sluta de tre Capitlen, i hwilka han framställde Guds underliga och nåderika frälsningsråd öfwer werlden (Cap. 9, 10, 11), då utbrast han också i en stön loffägelse: "O, hwilken djuphet af den rikedom, som är både i Guds wisdom och kunskap; huru obegripliga äro Hans domar och oransakliga Hans wägar. . . . Ty af Honom och igenom Honom och i Honom är allting; Honom ware ära i ewighet. Amen" (Cap. 11: 33—36). Och att Apostelen öppet uttalar sitt lof och de trösterika ting, han stādade i Gud och Hans evangelium, det kunde wist ske endast af ett naturligt behof att uttrycka hwad hjertat kände, men också med affigt att ännu låta ett för trosbröderna uppmuntrande ord inflyta i breswet. Apostelen säger:

Men Honom, som makt hafwer att stadfästa eder. De trognas stadfästade i evangelii fanning war ett hufvudändamål för hela Epistelen (se Cap. 1: 11). Nu säger Apostelen, att det är endast Gud, som förmår stadfästa oss, att, när således wi hafwa härtill alls ingen makt, wi likwäl icke behöfwa misträösta; det är Gud, som skall göra det; det är med "Guds starkhets makt", wi skola bewaras. Så säger ock Petrus, att det är "med Guds makt, wi bewaras till salighet" (1 Ep. 1: 3), att det är "Gud, som all nåd kommer af", det är

Gud, som "kallat oss till sin ewiga herrlighet", Gud, som "fullbordar, styrker och stadfäster oss" (1 Ep. 5: 10). Men för att kunna rätt känna hwilken tröst häruti ligger, fördras först, att wi känna det förskräckligt fruktansvärda i den händelsen, att wi en gång skulle vara affallna från nåden, bortkomna ifrån det lif, som af Gud är; för det andra, att wi känna, huru alldeles wanmätiga wi äro mot alla våra andliga fiender. Då skall det vara oss tröstligt, att hos Herren Gud är både wilja och makt att bewara oss till det ewiga lifwet. Här om talade Apostelen med de starkaste ord i Cap. 8: 31—39. Der anmärker han först om Guds fasta wilja att frälsa oss, Guds brinnande kärlek, att Han "icke hafwer skonat sin egen Son, utan gifwit Honom ut för oss alla"; och då frågar Apostelen: "Huru skulle Han icke också gifwa oss allting med Honom?" — hwarpå han slutligen utbrister: "Jag är wiß derpå, att hwarken död eller lif eller änglar eller förstadömen m. m. skall skilja oss från Guds kärlek, som är i Kristus Jesus, vår Herre." Tro och besinna wi sådant, då skola wi wißerligen instämma i detta Guds lof: "Honom ware pris och ära genom Jesus Kristus i ewighet!" Men frågar nu någon, huru och hwaruti wi skola stadfästas, för att vara bewarade till ewigt lif, så svarar Apostelen:

Efter mitt evangelium och predikan om Jesus Kristus. — "Efter mitt evangelium", efter den förklaring af Guds frälsningsråd, som jag nu gifwit eder. Att Apostelen brukar uttrycket "mitt evangelium", dermed låter han icke blott förstå sin apostoliska wißhet och myndighet, att i Christi namn lära werlden frälsningens väg, utan med detta uttryck har han äfwen antydty, att många andra skola också predika något, som will gälla för Guds evangelium, men icke i sanning är det. Och då denne helige Apostel, genom stora, herrliga uppenbarelser af Kristus, egde en sådan wißhet om den rätta sanningen, att han kunde säga: "Om också wi eller en ängel af himmelen annorlunda predikade evangelium för eder, än wi eder predikat hafwa, han ware förbannad" (Gal. 1: 8), så war det en kort och god hjälp för de ensaldiga (på det de måtte genast weta hwad som war det rätta evangelium, eller icke), när han här sade blott det ordet: efter mitt evangelium. — Och predikan om Jesus Kristus. Detta är ett förklarande tillägg till orden: "efter mitt evangelium." Mitt evangelium är endast predikan om Jesus Kristus, will Apostelen säga — ordagrant: "Jesus Christi predikan" — eller att jag "predikar Jesus Kristus" (jemsf. Apg. 5: 42; 1 Cor. 2: 2). Och i denna predikan böra de trogne "befästas", blifwa faste och orubblige; de hafwa intet att göra med dessa fäfsänska spekulationer och menniskotankar om salighetensvägen, hwarmed de lösaktige omföras och blifwa rättwißt straffade, derföre att de icke rätt wörda den stora nåden, att Gud gifwit oss sitt ewiga ord från him-

melen. Nej, wi skola blifwa wid det, som "war af begynnelsen" (1 Joh. 1: 1), det ordet om Jesus Kristus, i hwilken vår frälsning beslöts före werldens grundläggning (Eph. 1: 4), hwilket redan på syndafallets dag förkunnades för våra första föräldrar, och hwilket sedan med oräkneliga vittnesbörder, genom ord och förebilder, öfverallt i Skriften framhålles. Drö det om Kristus är hela Skriftens kärna och medelpunkt; "i Boken är skrifwet om mig", säger Han (Ebr. 10: 7); icke blott den förebildande offerlagen, utan ock den lag, som fördömmelse predikar (2 Cor. 3: 9), syftar ytterst på Kristus, neml. då den will utmatta, nedslå och drifwa oss till nådastolen i Hans blod (Rom. 5: 20, 21; Gal. 3: 24). Så är då wisserligen Kristus föremålet för all evangeliis predikan. — Men wi böra icke blott stadfästas i tron på evangelium, sådant det ligger insvept i Gamla Testamentets profetior och förebilder, utan efter den fulländade predikan om Kristus, efter det klara ljus som uppgick genom profetiornas uppfyllelse, genom Christi fullbordade werk och Gudens utgjutelse. Detta åsyftar nu Apostelen, då han tillägger:

Efter hemlighetens uppenbarelse. Den hemlighet, Apostelen här åsyftar, är juist det Guds råd om vår frälsning, som först genom evangeliis fulla ljus blef rätt uppenbaradt (Jemf. Eph. 1: 9 o. v. 4). Att äfwen hedningarna skulle inbjudas i Christi nåderike, war wisserligen en del af denna hemlighet (Jemf. Eph. 3: 3—6), men blott en del. Denna war dock mycket upplysande för den egentliga hemligheten; ty då icke lagens gerningar behöfdes till vår rättfärdighet inför Gud, utan äfwen wilda hedningar, som icke ens hört lagen, mycket mindre fullgjort den, skulle erhålla nåd och rättfärdiggörelse blott genom tron på Kristus, då låg deri ett starkt bewis för evangeliis hufwudsanning, att wi frälsas blott af nåd, genom ens rättfärdighet, ens lydnad. Wi se ock, att Apostelen på detta sätt använt hedningarnas upptagelse i Christi rike, till att förherrliga nåden, då han i Cap. 9: 30 juist lägger wiigt derwid, att de icke ens "farit efter rättfärdigheten" och likwäl erhöillo rättfärdigheten genom tron, då Israel, som for efter rättfärdighet, icke ko. 7 dertill, blott dertfore, att de icke anammade den af tron, utan sökte den genom lagens gerningar. Och då Apostelen här utan förklaring säger blott "hemlighetens uppenbarelse", måste man nödwändigt tänka på den hemlighet, på hwars uppenbarande han i breswet mest arbetat. Och wi se, att så snart han i de två första Capittlen wäl bewisat, att både Judar och Greker woro alla under synd, och han i Cap. 3: 22 börjar uttala hufwud-innehållet af evangelium, så säger han: "men nu är Guds rättfärdighet, utan lagens tillhjelp, uppenbar worden, bewist genom Lagen och Profeterna". Der se wi, att sjelfwa saken, som är "uppenbar worden" (den uppenbarade

hemligheten), är "Guds rättfärdighet"; men han inlägger med afstigt orden: "utan lagens tillhjälp". Det var hwad han med exemplet af hedningarnas benådning så starkt bewisade, emot den djupa inbillningen hos Judarna, att deras lag och guds-tjenst medförde för dem ett företräde. Således: det rena begreppet om Guds frälsningsråd, att wi stå för Guds ögon alla lika brottsliga, hwadhelt wi gjort, göra eller företaga, emedan wi dock alla brutit och bryta Hans lag, och att wi frälsas blott genom den förlossning, som i Kristus Jesus skedd är, så snart wi med tron anamma den — detta, som ännu i dag är den djupa hemligheten för allas vår natur, och hwilket varit Apostelens stora hufvudämne i brefwet — detta är den stora hemlighet, som han ock här i sitt slutlof åsyftar. Äfwen då han i första Cap. talar om hwad han wille göra för de Romare (v. 15—17), så heter det "predika evangelium" (v. 15), "Christi evangelium" (v. 16), och i v. 17 säger han hwad derigenom skulle "uppenbaras" — han säger: "deruti warder Guds rättfärdighet uppenbar". Denna är således hemligheten, som här åsyftas med orden "hemlighetens uppenbarelse."

Den af ewig tid härtills hafwer förtegad varit. Detta förekommer oss underligt, när wi weta, att Herren ifrån werldens begynnelse för menniskorna talat om en kommande Frälsare och med så många bilder målat och förbådat Honom; men saken blifwer klar, när wi betänka, att Apostelen här talar om det fulla middagsljuset af Christi evangelium och dermed jemför Gamla Testamentets morgongryning i profetiornas och bildernas dunkla antydningar. Samma jemförelse gör han också i 2 Cor. 3 Cap. och säger der att det, som genom "bokstafwens embete" (Gamla Testamentets lagregering) "förklaradt wardt, war dock likasom icke förklaradt, emot denna öfverswinneliga klarheten", neml. den, som strålar öfwer "Andens embete", evangeliis predikan i Nya Testamentet. När nu allt är fullbordadt, som i profetiorna war mer och mindre dunkelt lofwadt — när wi nu hafwa sett Kristus födas, lida, dö och uppstå, och hört Apostlarna med Andens fulla ljus förklara Gamla Testamentets löften och på det nogaste beskrifwa trons väg — då tycka wi, att äfwen Gamla Testamentet hade sina evangeliska ställen lika klara som en Apostels ord i Nya Testamentet; men det war alls icke så, då ännu allt war ofullbordadt. Då woro löfterna om Christi första ankomst lika dunkla för fäderna, som i vår tid löfterna om Hans återkomst till domen och om den ewiga saligheten äro för oss. För enskilda troende lyser wißt deröfwer ett lifwande ljus; men huru annorlunda skola wi se det, sedan det är fullbordadt! Då skola wi säga, att hela vår wandring i tron och hoppet war en wandring i mörkret, emot den öfverswinneliga klarhet, hwari wi skåda tingen, sedan de kommit och stått för våra ögon. Alldeles

sådan war skilnaden i det ljus, Christi tid medförde, emot det, som kunde skönjas i Gamla Testamentets löften och skuggbilder. Man kan i allmänhet om dessa säga, att de äro gåtor; men gåtornas lösning är i Nya Testamentet. Såsom och Augustinus säger: "Det Nya Testamentet ligger förborgadt i det Gamla, och det Gamla ligger uppslaget i det Nya." Derföre liknas Kristus med evangeliis fulla ljus wid solen, "rättfärdighetens sol" (Mal. 4: 2), och deremot det profetiska ordet wid "ett ljus som lyser i ett mörkt rum, så länge det dagas" etc. (2 Pet. 1: 19); ty nu i Nya Testamentet kunde Apostlarna säga: "wi hafwa sjelfwa sett Hans herrlighet" (v. 16); "Ordet wardt kött och bodde ibland oss; wi sågo Hans herrlighet, såsom den ensöddes af Fadren" (Joh. 1: 14); "hwad wi hafwa sett, och våra händer handterat hafwa, det förkunna wi eder" (1 Joh. 1: 1-3). När nu härtill kom det ljus, som på den stora Pingstdagen nedgöts på Apostlarna, då kunde de sedan gifwa oss denna fulla och omständliga förklaring af rättfärdiggörelsens lära, som wi endast i deras skrifter finna; och derom talar nu här Apostelen, för att uppväcka oss till glädje och Guds lofsägande; ty blott wid en jemförelse med detta fulla ljuset om salighetens väg kunde han säga, att hemligheten varit "förtegrad ifrån werldens begynnelse."

Men nu uppenbarad och kungjord etc. Närmare gr.:t. lyder språket sålunda: "Men nu blifwit uppenbarad, genom profeternas skrifter, efter den ewige Gudens befallning, till trons lydriad kungjord ibland alla hedningar." Att hemligheten nu blifwit uppenbarad "genom profeternas skrifter", kan förstås dels på det sättet, att när profetierna gingo i fullbordan, föll ett sådant nytt och klart ljus öfver deras betydelse, att evangeliis hemlighet nu blef för alla fattiga själar uppenbar; dels och på det sättet, att Kristus och Apostlarna alltid med profeternas skrifter belyste och bekräftade sin förkunneelse. Wi se öfverallt, både i Christi tal och i Apostlabrefwen, huru de alltid hänwisa till Skriften, till Moses och Profeterna. Detta war i synnerhet inför Judarna ett viktigt medel för deras öfwertrygande om sanningen. — Men Apostelen säger vidare, att hemligheten blifwit sålunda uppenbarad och kungjord efter den ewige Gudens befallning. Detta är ett mycket trösterikt tillägg. Märk, det skedde "på den ewige Gudens befallning"; det är Hans allwarliga wilja, att wi skola få del af Hans råd, tro och warda salige. När wi nu gerna wille weta, huru den store Guden i himmelen egentligen är sinnad, och hwad Han slutligen will göra med oss, orördigaste syndare, så höra wi åter här, att det war "den ewige Gudens befallning", att en glad tidning skulle kungöras för alla hedningar, "Jesu Christi evangelium", som innehåller, att, emedan wi genom syndafallet blefwo allsammans så förderfwade, att "intet kött kan af lagens gernin-

gar warda rättfärdigt", så har Gud i sin ewiga wisshet och barmhertighet gifwit oss en annan profmenniska, den andre Adam, att wi endast genom Hans lydriad skola warda rättfärdiga, att wi blott genom tron på Sonom skola wara alldeles fria från lagens domar, så att, fastän synden ännu bor och arbetar i oss och äfwen utbryter, wi dock skola wara inför Gud så rena och täcka, som om wi ingen synd hade. Så är ju hemligheten i Christi evangelium förklarad. Och det har skett "på den ewige Gudens befallning." Det är således Hans allwarliga wilja, att wi så skola tro och hafwa den frid, som en sådan nåd bör medföra. Så är den ewige Guden sinnad emot oss, ja, emot "alla hedningar", äfwen sådana menniskor, som fölat sig i alla de grusligaste synder och styggelser. Christi evangelium är på Guds befallning "kungjort för alla hedningar", d. ä. Guds befallning och syfte är, att alla hedningar skola erhålla det glada budskapet; såsom ock Christus, då Sonom war gifwen all makt i himmelen och på jorden, gaf sina wittnen den befallningen: "Går ut i hela werlden och prediker evangelium för alla kreatur".

Men då detta är den "ewige Gudens befallning", och Gud, genom denna sin egenkap att wara ewig, wara före allt skapadt, wara ifrån ewighet till ewighet, måste wara alldeles oföränderlig, så måste Han ännu i dag, äfwen denna stund, hafwa samma hulda sinne, som i denna befallning uppenbarar sig. Wätte wi tro och besinna detta, så skola ock wi börja att prisa och älska Sonom! Både Skriftens ord och all erfarenhet bewisa, att äfwen de värsta hedningar, när de så weta att Gud är så öfwermåttan nådig — när de så Andens ljus deröfwer — då börja de innerligen älska Sonom, då börja de gråta öfwer sin ondskap och olydnad emot en så nådig Gud och Fader, då återwända de till Sonom och wilja nu wara Hans lydiga barn. På det sättet har Gud welat winna syndare genom sin öfwerflödande nåd. Dersöre tillägger här Apostelen:

På det tron skall så lydaktighet ibland alla hedningar — eller ordagrannt: "till trons lydriad ibland alla hedningar kungjort". Med "trons lydriad" menas den lydriaden, att wi tro; ty detta är Guds bud i evangelium, "att wi skola tro på Hans Sone Jesu Christi namn." Då följer äfwen lydriad för Hans bud i lagen, att wi ock "älska oss inbördes" (1 Joh. 3: 23). Ja, sådana äro de saliga frukterna, då evangeliets hemlighet blifwer oss uppenbarad, då wi med trons öppnade ögon se, att wi med alla våra värsta synder dock äro föremål för den ewige Gudens kärlek, att Han genom Sonens död nu är "förblidkad" och nöjd med oss, huru många synder wi än sjelfwe se hos oss, ja, att Han aldrig will tillräkna oss synderna efter lagen, då wi tro på Sonen (Cap. 4: 5—8; 5: 6—10, 18—21; 8: 1, 3, m. fl.). O, när wi få Andens ljus att se och tro detta, då

börja wi prisa, ära och älska den så nådige Guden. Så upp-
kommer trons lydnad endast genom evangelium, och sådant
har den ewige Guden åsyftat med sin besallning, att evange-
lium skulle kungöras för alla hedningar. Men nu:

Gud, som är allena wis, ware pris och ära genom Jesus
Christus i ewighet. Amen. — "Gud, som är allena wis."
Utom allt hwad Apostelen förut sagt om Guds makt att stad-
fästa oss, samt Hans stora nåd och kärlek i evangeliu uppenba-
rande m. m. påminner han ännu om en stor och utmärkande
fullkomlighet hos Gud, neml. om den djupa, Gudomliga wis-
heten. Uti en sådan lofsägelse öfwer Guds outgrundliga wis-
het, utgöt sig Apostelen äfwen, såsom wi redan anmärkt, då han hade
kommit till slutet af Epistolens första hufvud-afdelning, eller om
Guds frälsningsråd i Christi evangelium. Då utbrast han:
"O, hwilken djuphet af den rikedom, som är både i Guds wis-
dom och kunskap! Huru obegripliga äro Hans domar och
oransakliga Hans vägar! Ho hafwer känt Herrens sinne?
Eller ho hafwer warit Hans rådgifware?" — "Gud är allena
wis", säger vår text. Alla de wisaste menniskor äro dårar i
frågan om vår frälsning. På samma gång evangelium är
för vårt blinda förnuft en "förargelse" och "galenskap" (1 Cor.
1: 18—25), är det i verkligheten den outgrundligaste wis-
het, den änglarne och lyfter se (1 Pet. 1: 12), såsom och säges i
Eph. 3: 10, att äfwen för "förstaddömen och herraddömen i him-
melen Guds margfaldiga wis-
het (i försoningen, v. 11) nu skulle
kunnig warda." O, må äfwen detta föröka vårt glada lof,
vår tillbedjan till Gud, att Han är allena wis, och att såle-
des wi, såsom små oförståndiga barn, så endast höra och emot-
taga hwad Han will säga oss — så hwila våra hufvuden wid
Hans allena wisa, outgrundliga råd. Honom, den allena mäk-
tige och allena wise Guden, ware då pris och ära genom Je-
sus Kristus i ewighet! Genom Jesus Kristus, säger Aposte-
len, ty allenast genom Honom kan Gud blifwa prisad och af-
hållen; det är allenast genom Kristus, Gud är försonad och
nådefull mot syndare; allenast genom Honom brotteliga wa-
relsers samweten kunna komma till frid med Gud; allenast uti
Christus och Hans försoning Guds omätliga kärlek och wis-
het uppenbarat sig. Af alla dessa skäl är det och allenast genom
Jesus Kristus våra hjertan kunna verkligen prisa och till-
bedja Gud. Jesus Kristus är medelpunkten, början och slutet i
allt Guds evangelium och i alla tregnas hjertan. Så är
det då allenast genom Jesus Kristus all ära, allt lof och pris
skall från alla frälsas hjertan i tid och ewighet framföras åt
den store, ewige Fadren. Och nu: må äfwen våra hjertan in-
nerligen prisa Honom för alla Hans tillbedjansvärda fullkom-
ligheter och alla Hans outsägliga gåfvor till oss, syndare! Ja,
Honom, den allena mäktige och wise, all barmhertighets Gud och

all hugswalelses Gader, ware pris och ära nu och i all ewighet! Amen.

Återblick på de förnämsta stycken i Romare-brefwet, med särskild hänsyn till deras nytta och användning.

Gewilka förträffliga lärdomar i alla christendomens wigtigste ämnen hafwa wi icke nu sett i denna storartade och anderrika Epistel! Denna Epistel är samnerligen, såsom Luther anmärkt, "det rätta hushudstycket af Nya Testamentet, och wäl wärd, att hwarje Christen icke blott kunde den utantill, ord ifrån ord, utan ock dagligen sysselsatte sig med densamma, såsom med själens dagliga bröd." Men låtom oss nu, uti en kort öfwerblick, ännu en gång eftersinna dels detta, hwilka stora, sköna och nyttiga lärdomar wi här hafwa, dels ock, huru nödwändiga för sjelfwa lifwet, att dagligen betraktas och tilllämpas. Må wi aldrig glömma Apostelens anmärkning om Israels barn: "Det hjälpte dem icke, att de hörde Ordet, efter de, som hörde, satte der icke tro till". Wi hafwa alla stor böjelse för säkerhet, andlig sömn och falskhet, såsom ock till otro och misströstan; må wi då icke glömma, att Ordet måste dagligen behjertas och tillämpas, såsom vår enda hjälp emot alla dessa faror.

Den första och allrafarligaste böjelse i allas vår natur är säkerhetens, eller att wi hålla Gud för ett intet, glömma Hans närvaro, förakta Hans domar och hotelser och wilja sofwa i synden. Detta är ju alla människors tillstånd af naturen; detta är just den andliga döden; men detta är ock en beständigt återkommande fara för alla, som en gång blifwit uppväckta och troende. Det allraförsta, wi derföre behöfwa, är, att uppväckas ur dödsömmen och åter beständigt wäckas från vår säkerhet, att wi måtte alltid hafwa Gud och Hans domar för ögonen. Och se, detta är just det första, hwarpå Apostelen i Romarebrefwet arbetar, neml. att wäcka alla människor från deras säkerhet. Så snart hans helsning och inledning är slutad (1: 1—17), så äro hans första ord: "Guds wrede af himmelen warder uppenbar öfwer all människornas ogudaktighet och orättfärdighet, de der förhålla sanningen i orättfärdighet." Och till att bewisa detta, neml. att ingen människa kan undgå Guds wrede, om hon är en sådan, som icke blott har synder, utan ock "förhåller sanningen i orättfärdighet", (d. ä. undanhåller sanningen ifrån sina tankar, för att så wara fri i synden), så framställer han den tänkvärda sanningen att answarigheten beror af vår kunskap om Gud, samt att alla människor hafwa någon kunskap om Gonom. Apostelen wisar, att redan den ofull-

ständiga kunskap, hedningarna egde, war tillräcklig att binda dem till ansvar, "så att de äro utan ursäkt" (v. 20). Men huru mycket större måste då deras ansvar blifwa, som haft ett wida större ljus, neml. Guds eget ord? Detta sista är hwad som i 2:dra Capitlet framställles. Hedningarna hafwa twenne källor till kunskap om Gud: först de skapade tingen, som stå för deras ögon och wittna om Skaparen (1: 19, 20); sedan samwetet, som anklagar det onda och wittnar, att Guds lag är skrifwen i deras hjertan (2: 14, 15). Med dessa två ljusen "förstå de Gud" (säger Apostelen), neml. tillräckligt för att uppsåtligen trotsa Honom, när de begå sina orättfärdigheter. Och hwad gör då Herren Gud? Apostelen säger: "Medan de förstodo Gud och hafwa icke prisat Honom som en Gud, och ej heller tackat, utan wordo fåfängliga i sina tankar, och deras oförnuftiga hjerta är wordet mörkt", "derföre hafwer ock Gud öfwergifwit dem i deras hjertans luster" (1: 21—26); "och såsom de icke aktade hafwa Gud i känsla, hafwer Gud öfwergifwit dem i ett wrängt sinne." Hwilken förskräcklig wrede är nu icke detta, att Gud blott lemnar en människa, helt toft lemnar henne, i hennes hjertas ondskan och galenskap, till förhärjelse! Och detta står för våra ögon i lefwande exempel, så wäl i hedningarnas ömkliga dårskaper och synggelfer (1: 24—32), som ock i Judarnas ömkliga förblindelse (11: 8—10). Wi se att Herren Gud verkligen så gör med människor, neml. att Han förblindar dem, då de mot bättre wetande trotsa Honom (jemsf. Ps. 50: 17—21; 2 Thess. 2: 10—12). Huru fruktanswärd är icke denna Guds rättwisa dom! Huru förskräckligt således, om wi, som hafwa t. o. med ett klarare ljus än Judarna, framlefwat i synden utan bättring och omvändelse! Och allraförskräckligast om också de Christna, som en gång blifwit omvända och benådade med sjelfwa Andens ljus och smakat Guds godhet i sina egna hjertan, skulle åter börja lefwat i lättfinne och säkerhet, försda af de jordiska tingen och af "syndens bedragelse", beswikne och tjuste af den gamle ormen, så att nu ingenting kan mera rätt förskräcka och wända dem till bättring, utan de fortfara att draga war Guds nåd till lössaktighet! Då kan jannerligen intet annat följa, så sannt Gud är oföränderlig, än at: Han också i dag låter denna wrede öfwergå oss, att Han först lemnar oss i war säkerhet, tager sin Andra ifrån oss och låter oss förhärjas, så att wi omsider ej frukta ett ögonblick för helwetet, utan kunna alldeles fritt synda, och det bekommer oss intet — ja, detta är det första, Gud i sin heliga wrede gör med dem, som förakta Honom och wilja wara fria i sina synder. Och det andra — Gud beware oss, att wi aldrig i ewighet få erfara hwad det är! "Det är gräseligt falla i den lefwande Guds händer". Apostelen antyder något derom, då han säger: "Efter din hårdhet och obotsfärdiga hjerta samkar du dig sjelf wrede på wredens dag, när Guds

rättvisa dom blifwer uppenbar, hwilken gifwa skall hwar och en efter hans gerningar; neml. — dem, som enträtne äro och icke wilja lyda sanningen, ogunst och wrede; bedröfwelse och ångest öfwer hwar och en själ, som illa gör" (2: 5—9). O, Herre Gud, war oss nådig! Slå oss heldre de hårdaste slag i tiden, hemsök heldre våra synder med de swåraste ris och plågor, blott wi icke få sofwa och förhårdas! Till sådan besinnings väckande böra de två första Capiteln af detta bref tjena oss. Då använda wi dem rätt och till nytta.

Men likasom wi äro böjda att i säkerhet och lättsinne förakta Gud och Hans domar, så hafwa wi ock en lika afgjord böjelse för twifwel på nåden, för otro och sjelfrättfärdighet, så att, när Gud ändtligen fördrifwit sömnen ur våra ögon, och wi nu känna vår synd och Guds dom, wi alltid fly till något eget görande, för att hjelpa saken, till vår ånger, bön och förbättring, eller ock, när detta ej vill hafwa god framgång, gå bort i förtwiflan. Der fattas oss då, att wi ej rätt känna och tro, huru alldeles förtappade wi äro, så att wi ingenting kunna göra till vår frälsning, och ej heller känna storheten och tillräckligheten af försoningen i Christi död. Dessa allra-wiktigaste hufvudläror i christendomen, neml. om hela vårt släktes förtappade belägenhet under syndens öfvermakt, och om den fullkomliga försoningen genom Kristus, samt om den fria tillgången till nåden genom tron på honom — dessa hufvudläror äro nu de, som i Rom. 3:dje, 4:de och 5:te Cap. på det rikaste och starkaste sätt framhållas. Huru alla menniskor ligga under syndens wälde, det war dock redan i de två första Capiteln ådagalagdt, såsom Apostelen ock sjelf säger: "Wi hafwa det nu bewisat, att både Judar och Greker äro alla under synd" (3: 9). Men detta bekräftar han nu i 3:dje Cap. äfwen med Skriftens ord och säger: Såsom skrifwet står: "Den är icke till, som rättfärdig är, icke till en; ingen är ock den, som förståndig är; ingen är, som aktar Gud; alla hafwa afwikit; allesammans äro onyttige wordne; ingen är, som godt gör, icke till en" (v. 10—12). Detta är nu en öfvermåttan vigtig lära, för att rätt förstå fullheten och meningen af Christi försoning och komma till någon stadigare förtröstan på Guds nåd. Då wi icke erhållit ett rätt förstånd om allas vår förtappade belägenhet, så tänka wi beständigt, hwad helst wi än höra om försoningen och nåden, att wi dock måste sjelfwa bidra till vår benådning med någon vår godhet och fromhet. Allt Guds evangelium är fåfängt, om wi icke känna Skriftens lära om syndens makt öfwer all vår natur. Huru troende wi än blifwit genom evangelium, så nedrifwes alltsammans, så snart wi få någon djupare erfarenhet af vår egen synd. Dersöre är Luthers bekanta uttryck riktigt: "Uti trons wästa måste wara twenne rum; det ena för den läran, huru helt förtappade wi

äro i oss sjelfwa; det andra för den läran, huru fullkomligt allt är godtgjort i Kristus!"

Måtte därför hwarje Christen göra sig väl bekant med Skriftens lära om syndens makt öfver menniskan, huru hela vårt släkte genom syndafallet blef så förgiftadt och med all otänkbar ondskan uppfyllt, att icke ett enda helgon på hela jorden funnits, som icke nödgats jemra, qwida och klaga öfver den nöden, att synden legat med i hela dess wäsende, både i tankar, ord och gerningar, och ajort, att ingen syndfri rättfärdighet här på jorden kunnat winnas. Hårom tala alla de heligas exempel, all deras klagan och bäsflan för Gud, alla deras böner om nåd och hjälp. Hårom tala nu de texter, Apostelen också här anført ur Davids psalm: "Den är icke till, som rättfärdig är, icke till en" etc. Märk: "icke till en." Därför säger han och vidare, att, genom lagen, "hwar och en mun skall tillstoppas, och all werlden för Gud brottslig warda; därför att intet kött kan af lagens gerningar warda rättfärdigt för honom" (3: 19, 20). Ja, han går så långt, att att han säger: "Här är ingen åtskillnad; allesammans äro de syndare, och hafwa intet att berömma sig af för Gud" (v. 22, 23). Hårom talar han och i Cap. 7: 14—25, om möjligt ännu starkare, då han der säger, att äfwen han, som hade en brinnande lust till Guds lag, efter den inwäntes menniskan, likväl kände en annan lag i sina lemmar, som stridde emot den lag, som i hans håg war, och grep honom fången i syndens lag, som war i hans lemmar; hwarwid han utbrister i bitter klagan: "Jag arma menniska, ho skall lösa mig ifrån denna dödens kropp?" Och grunden till denna ömkliga strid förklarar han så: "Ty wi weta, att lagen är andlig, men jag är köttslig, såld under synden" (v. 14, hwarest på "köttslig" står ett ord i gr.-t., som egentligen betyder "af kött", "köttslig till ämnet", till naturen). Ja, detta språk utgör närmast förklaringen öfver den besynnerliga företeelsen, att den heliga och goda lagen har en så owäntad werkan på menniskan, att, i stället för det synden skulle af lagens förbud hämmas, den twärtom blifwer "öfvermåttan syndig genom budordet" (v. 13). En sådan werkan har dock lagen wist icke på alla menniskor, utan endast på dem som rätt erfara hans kraft. Därom säger Luther, att lagen har en twäfsaldig werkan och twä slags lärjungar. Hos dem som blott se på gerningar, werkar han ett stenfromt och wackert wäsende, såsom hos fariseerna; men hos dem som wilja göra allt det han bjuder, då hans andliga kraf angripa sjelfwa hjertat och det inre förderfwet, hos dem werkar han blott syndanöd och förtwiflan. Och detta är wist det allrärkaste bewiset på det försträckliga förderf, som genom syndafallet inkommit i vår natur — och på samma gång det starkaste bewiset på, huru förloradt och fruktlost det är med hwarje vårt bemödande att frälsa oss. Ty då

sjelfwa det heliga förbudet ökar ondskan, hwad skola wi då göra? Då måste allt vårt bemödaude sluta så, som Apostelen säger: "Och jag wardt död" (v. 10). Men om sjelfwa den sanningen, att lagen har denna werkan på naturen, när den rätt angriper denna, när äfwen det andliga fräskvet: "Du skall icke begära", icke hafwa något endt begär, blifwer oss wigtigt, se först Cap. 5: 20, och så Cap. 7: 7—13. Skådom då här, huru tätt Herren Gud förslängt hwarje utwäg för syndaren, att söka sin frälsning utom Kristus. Den, som icke will fly till ren nåd, alldeles ren nåd, blott genom den förlossning som i Jesus Kristus skedd är, måste förtwisla och förgås, så wida han rätt känner sina synder. Sådant lärer Apostelen allraförst med denna beskrifning på vårt djupa förderf. Ty wi hafwa sett, att han icke framställer det såsom något tillfälligt, eller att det beror af bristande allwar hos någon enskild, utan att det gäller om allt hwad människa heter, då han säger: "intet kött", "icke till en", "hwar min", "all werlden", ja, då han säger, att sjelfwa lagen (märk, icke laglösheten, utan lagen) har sagde werkan på naturen — således, att den som är mest allwarlig att i allt fullgöra lagen, den får mest erfara denna werkan. Den, som ännu ej erfart och derföre ej tror hwad Apostelen lärer i detta stycke, förråder dermed, att han ännu ej rätt känt lagens werkan och således ej rätt aktat dess kraf på vårt inre, på hjertat och tankarna (Matth. 5: 22—28), utan, såsom fariseerna, gjort sig ett eget mått för sin fromhet, lagom stort för att kunna fullgöras. Ty ett rätt allwar att göra allt, det lagen äskar, måste medföra den werkan, som lagen är equad att åstadkomma. Häraf följer då wisserligen, att ingen enda människa på jorden skall wid ett rätt bättringsbemödaude lyckas bättre, än som Apostelen här lärt. Och då är wisserligen hwarje själ förtappad och fördömd under lagen.

Men när wi således förtjent och beständigt förtjena Guds wrede och en ewig fördömmelse, skola wi icke då äfwen stanna under wreden och fördömmelsen? Eller huru skola wi då kunna warda saliga och tro Guds ewiga wänskap? Derom talar nu denna Epistel med sitt stora hufvudämne, neml. läran om werldens frälsning och rättfärdiggörelse genom tron på Kristus. Straxt efter de orden, "att intet kött kan af lagens gerningar warda rättfärdigt", tillägger Apostelen: "Men nu är Guds rättfärdighet utan lagens tillhjelp uppenbar worden, bewist genom Lagen och Profeterna; den Guds rättfärdighet, säger jag, som kommer af Jesu Christi tro till alla och öfwer alla dem som tro. Ty här är ingen åtskilnad" etc. Så förtappade äro alla människor i sig sjelfwa, att här är "ingen åtskilnad;" derföre warda ock alla lika fullt benådade och rättfärdigade blott genom tron på den "förlossning, som i Kristus Jesus skedd är." Och här gifwer Apostelen äfwen en förklaring öfwer det ewiga frälsnings-